

ROLA SŁUŻB SPECJALNYCH W PAŃSTWIE PRAWA
KONFERENCJA NAUKOWA
LUBLIN, 25 LUTEGO 2015 R.

Ogólnopolska Konferencja Naukowa poświęcona działalności służb specjalnych, odbyła się 25 lutego 2015 r. na Wydziale Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II. Konferencję zorganizowało Koło Naukowe Studentów Prawa KUL we współpracy z Kołem Naukowym Studentów Politologii KUL „Politea”. Patronat honorowy nad konferencją objął Dziekan WPPKiA, ks. dr hab. Piotr Stanisław, prof. KUL.

Konferencję otworzyli: Joanna Tymura – wiceprezes „Politea” oraz Piotr Krzyżanowski – wiceprezes KNSPKUL, którzy powitali prelegentów i przybyłych gości. Następnie wskazali główne cele konferencji: znalezienie odpowiedzi na pytanie, czy służby specjalne są potrzebne w demokratycznym państwie prawa, określenie znaczenia służb specjalnych w strukturze organów bezpieczeństwa publicznego, dokonanie oceny skuteczności kontroli i nadzoru nad tymi służbami. Organizatorzy wyrazili przekonanie, że konferencja stanowić będzie doskonałe forum wymiany wiedzy i doświadczeń związanych z funkcjonowaniem służb specjalnych.

W imieniu władz Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji KUL uczestników konferencji przywitał dr hab. Krzysztof Wiak, prof. KUL – Prodziekan WPPKiA, który zwrócił uwagę na intensywnie zwiększający się zakres ingerencji służb specjalnych w codzienne życie jednostek. Wyraził także nadzieję, że uczestnicy konferencji w przyjaznej atmosferze znacznie poszerzą swoją wiedzę na temat służb specjalnych. Zachęcił do zadawania pytań znamienitym ekspertom oraz do wymiany doświadczeń i uwag. Następnie głos zabrał dr hab. Marek Pawlak, prof. KUL – Prodziekan Wydziału Nauk Społecznych, który wyraził radość ze współpracy, jaką nawiązały, wspomniane już, koła naukowe, działające w ramach struktur dwóch największych wydziałów KUL.

Program konferencji obejmował dwie sesje plenarne oraz dwa panele studencko-doktoranckie. Pierwszej sesji przewodniczył dr hab. Wojciech Gizicki (Katedra Stosunków Międzynarodowych KUL). Część merytoryczną rozpoczął krótkim wystąpieniem wprowadzającym, podkreślając doskonałą organizację konferencji i świetną współpracę kół naukowych. Zauważył, że umiejętność współpracy powinna być dobrym przykładem nie tylko dla studentów, ale również władz wydziałów. Następnie dokonał krótkiej charakterystyki funkcjonujących obecnie służb specjalnych, dzieląc je na cywilne oraz wojskowe. Wskazał także na główne zagrożenia bezpieczeństwa, zarówno wewnętrznego, jak i zewnętrznego.

Pierwszy referat wygłosił dr Przemysław Czarnek (Katedra Prawa Konstytucyjnego KUL). Prelegent przedstawił konstytucyjne podstawy działania służb specjalnych w Polsce, omówił także działalność służb specjalnych w kontekście zasady demokratycznego państwa prawa, wyrażonej w art. 2. Konstytucji RP.

Jako kolejny głos zabrał prof. dr hab. Adam Taracha (Katedra Kryminalistyki i Prawa Dowodowego UMCS, były Dyrektor Lubelskiej Delegatury UOP). W referacie odniósł się do wpływu zmian ustrojowych w Polsce na funkcjonowanie służb specjalnych. Podzielił się również doświadczeniami w zakresie tworzenia struktur służb. Istotną część swojego wystąpienia poświęcił funkcjonowaniu lubelskiej delegatury Urzędu Ochrony Państwa. Wyjaśnił kwestie związane z metodami rekrutacji oraz predyspozycje, jakich oczekiwano od kandydatów.

Kolejny referat wygłosił płk Paweł Łabędzki (Dyrektor Delegatury ABW w Lublinie), skupiając się na przedstawieniu zagadnień dotyczących współpracy międzynarodowej Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego. Odniósł się do podstaw prawnych współpracy oraz wymienił jej formy. Podkreślił, że Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego współpracuje z około 90 służbami z 60 krajów na całym świecie. W ostatniej części wystąpienia prelegent opisał struktury i zadania Centrum Antyterrorystycznego.

Żandarmerię Wojskową w Lublinie reprezentował kpt Konrad Kołek, który omówił kompetencje ustawowe ŻW w zakresie zwalczania przestępczości i innych zjawisk patologicznych w Siłach Zbrojnych RP. Przedstawił zadania, strukturę oraz wyposażenie Żandarmerii Wojskowej, jak również nawiązał do współpracy międzynarodowej i skorelowanych z nią misji zagranicznych.

Autorem ostatniego w tej sesji wystąpienia był Łukasz Miller (agent Centralnego Biura Antykorupcyjnego). Poruszył tematy dotyczące roli Centralnego Biura Antykorupcyjnego w państwie prawa, jak również za-

dań i struktury organizacyjnej CBA oraz stosowanych przez nie metod; wskazał ponadto obszary zagrożone korupcją.

Drugiej sesji plenarnej przewodniczył dr Przemysław Czarnek. Jako pierwszy referat wygłosił dr Michał Skwarzyński (Katedra Praw Człowieka KUL), który przedstawił zagrożenia praw człowieka wynikające z działalności służb specjalnych oraz wskazał na metody inwigilacji obywateli, podając przykłady niesłusznej ingerencji w życie jednostek. Postulował ograniczenie inwigilacji poprzez wprowadzenie większego formalizmu w procedurze zgłaszania i prowadzenia czynności operacyjno-rozpoznawczych.

Drugi referat zaprezentował dr Radosław Hałas. Jego wystąpienie dotyczyło roli sejmowej komisji śledczej jako organu kontrolującego działalność służb specjalnych. Prelegent scharakteryzował przebieg prac komisji śledczej do zbadania okoliczności tragicznej śmierci byłej posłanki Barbary Blidy. Wspomniął, że przesłuchania odbywały się w specjalnie zabezpieczonych pomieszczeniach. Podkreślił także konieczność zachowania w tajemnicy wiedzy uzyskanej podczas prac komisji. Postulował, aby wprowadzać rozwiązania uniemożliwiające politykom oraz mediom dostęp do tajnych informacji, ponieważ brak odpowiednich zabezpieczeń może znacząco ułatwić inwigilację obcym służbom.

Następnym prelegentem był Edward Lis (Dyrektor Lubelskiej Delegatury Najwyższej Izby Kontroli), który przedstawił uprawnienia NIK w zakresie kontroli służb specjalnych. Zaznaczył, że misją NIK jest dbałość o gospodarność i skuteczność w służbie publicznej dla Rzeczypospolitej Polskiej. Jako podstawowy zakres kontroli służb wskazał wydatkowanie pieniędzy publicznych i gospodarowanie mieniem Skarbu Państwa. Wśród najczęściej badanych aspektów wyróżnił: zamówienia publiczne, inwestycje i remonty, nabór do służb, bilingi, nadzór nad służbami. Wymienił także przykłady podjętych przez NIK kontroli działalności służb specjalnych.

Ostatni referat w tej sesji zaprezentował ks. dr Wojciech Pęcherzewski (Prezes Fundacji Rozwoju KUL). Tematyka jego wystąpienia dotyczyła etycznych aspektów działalności służb specjalnych w państwie obywatelskim. Wskazał, jakimi zasadami powinni kierować się funkcjonariusze służb. Prelegent omówił wartości, których poszanowania należy wymagać od agenta służb specjalnych. Poruszył także problematykę naruszenia dobra jednostki w imię wyższych celów.

Po wystąpieniach ekspertów dr Michał Skwarzyński zabrał głos w sprawie profilu idealnego kandydata na pracownika służb specjalnych. Pytał, czy absolwenci prawa mają szanse na zatrudnienie. Odpowiada-

jąc płk P. Łabędzki stwierdził, że wykształcenie nie jest najważniejszym elementem, choć ma znaczenie podczas delegowania konkretnych zadań. Podkreślił, że istotna jest interdyscyplinarność oraz posiadanie tzw. kompetencji miękkich. Studenci obecni na konferencji zainteresowani byli wymaganiami, które stawia się przed kandydatem na agenta. W odpowiedzi płk P. Łabędzki opisał sposoby rekrutacji, podkreślając, że większość pracowników została zwerbowana przez komórki służb specjalnych zajmujące się pozyskiwaniem kadr. Fakt ten potwierdził również agent CBA – Łukasz Miller. Sprowokowało to dalszą dyskusję o zasadności pozyskiwania informacji o osobach nominowanych przez służby jako kandydatów. Poruszono kwestie przechowywania ich danych oraz zakresu kompetencji służb, jak również wymogów, których spełnienie pozwala na zdobywanie prywatnych informacji.

Po przerwie odbyły się równolegle dwa panele studencko-doktoranckie. Referaty zaprezentowało 35 prelegentów z takich jednostek naukowych, jak: Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski, Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Akademia Obrony Narodowej, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Uniwersytet Śląski. Przedmiotem obrad była głównie działalność służb specjalnych w Polsce, Niemczech, Francji, Ukrainie, USA, Chinach oraz Brazylii. Kilku prelegentów w swoich referatach skupiło się na wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 30 lipca 2014 roku, K23/11, dotyczącym katalogu zbieranych informacji o jednostce za pomocą środków technicznych w działaniach operacyjnych i zasad niszczenia pozyskanych danych. Niektóre wystąpienia traktowały o różnicach w funkcjonowaniu służb specjalnych w państwie demokratycznym i totalitarnym. Poruszona została także tematyka kontroli i nadzoru nad służbami.

Konferencję zakończył Piotr Krzyżanowski, dziękując uczestnikom za przybycie, wygłoszone prelekcje oraz udział w dyskusji.

Mateusz Gabryel*
Piotr Krzyżanowski**

---

* Student, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II.

** Student, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II.